

Naalakkersuisut fremsætter hermed følgende beslutningsforslag i henhold til § 32 i Inatsisartuts forretningsorden:

Forslag til Inatsisartuts beslutning om Selvstyrets udtalelse til ratifikation af UNESCOs konvention af 17. oktober 2003 til beskyttelse af den immaterielle kulturarv.

(Medlem af Naalakkersuisut for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke)

1. behandling

Begrundelse

Rigsombudsmanden har på baggrund af henvendelse herom fra Kulturministeriet i Danmark den 12. marts i år rettet henvendelse til Grønlands Hjemmestyre med anmodning om Hjemmestyrets (nu Selvstyrets) stillingtagen til, hvorvidt Grønland i forbindelse med forestående dansk ratifikation af UNESCOs konvention til beskyttelse af den immaterielle kulturarv ønsker at være omfattet heraf.

Naalakkersuisut har fundet det hensigtsmæssigt at forelægge sagen sammen med spørgsmålet om Grønlands eventuelle tilslutning til dansk ratifikation af UNESCOs konvention af 20. Oktober 2005 om beskyttelse og fremme af de kulturelle udtryksformers mangfoldighed, da de to konventioner har tæt sammenhæng. Der henvises til beslutningsforslaget derom.

Konventionen om beskyttelse af den immaterielle kulturarv er pr. 11. juni 2009 ratificeret eller på anden vis tiltrådt af 114 stater. Blandt de nordiske lande er det indtil videre alene Norge og Island, der har ratificeret konventionen.

Om konventionen:

Konventionens formål er

- at beskytte den immaterielle kulturarv,
- fremme respekten for de relevante samfunds, grupper og enkeltpersoners immaterielle kulturarv,
- øge bevidstheden om vigtigheden af den immaterielle kulturarv på lokalt, nationalt og internationalt plan og om sikring af gensidig påskønnelse af denne kulturarv og
- at tilvejebringe internationalt samarbejde og bistand.

Om konventionens tilblivelse henvises der generelt til det af Kulturministeriet udarbejdede sagsnotat vedr. overvejelserne bag dansk ratifikation af konventionen (resumé). Notatet er vedlagt som bilag 1.

Konventionens centrale elementer er følgende:

- en fastlæggelse af konventionens formål (artikel 1)
- en definition af centrale begreber i konventionen, herunder "immateriel kulturarv" (artikel 2)
- en fastlæggelse af konventionens status i forhold til andre internationale instrumenter (artikel 3)
- bestemmelser om organisering og relevante organers virke (artikel 4-10)
- beskyttelse af immateriel kulturarv på nationalt niveau (artikel 11-15)
- beskyttelse af immateriel kulturarv på internationalt niveau (artikel 16-31)

Konventionen definerer "immateriel kulturarv" på følgende måde:

"De praksisser, forestillinger, udtryk, kundskaber, færdigheder – såvel som redskaber, genstande, artefakter og kulturelle rum, der er forbundet dermed – som samfund, grupper, og, i nogle tilfælde, enkeltpersoner anerkender som en del af deres kulturelle arv. Denne immaterielle kulturarv overføres fra generation til generation og genskabes til stadighed af samfund og grupper som svar på deres omgivelser, deres interaktion med naturen og deres historie, og giver dem en følelse af identitet og kontinuitet, og skaber på den måde respekt for kulturel mangfoldighed og menneskelig kreativitet. I denne konvention vil der alene blive taget hensyn til den immaterielle kulturarv, som kan forenes med eksisterende internationale menneskerettighedsinstrumenter såvel som med kravene om gensidig respekt mellem samfund, grupper og enkeltpersoner og om bæredygtig udvikling."

På det nationale plan forpligter konventionen overordnet de kontraherende stater til at træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre beskyttelse af den immaterielle kulturarv inden for deres territorier og at identificere og definere de forskellige immaterielle kulturarvs-genstande, som findes inden for deres territorier. Konventionen anfører også, hvorledes dette skal ske. Dette er først og fremmest ved en forpligtelse til udarbejdelse og ajourføring af fortegnelser over den immaterielle kulturarv.

Konventionen anfører videre, at de kontraherende stater skal bestræbe sig på iværksættelse af en række andre beskyttelsesforanstaltninger, som er nærmere beskrevet i konventionens artikel 13 og 14, herunder iværksættelse programmer for uddannelse og bevidstgørelse af offentligheden, særligt unge mennesker. Det anføres i den forbindelse, at staterne skal bestræbe sig på at sikre den størst mulig deltagelse af samfund, grupper og, hvor dette er relevant, enkeltpersoner, som skaber, vedligeholder og videregiver en sådan kulturarv og aktivt involvere disse i forvaltningen deraf.

På internationalt plan fastsætter konventionen, at der skal udarbejdes, ajourføres og offentliggøres en repræsentativ liste over menneskehedens immaterielle kulturarv på foranledning af de berørte kontraherende stater. Der skal desuden udarbejdes, ajourføres og offentliggøres en liste over immateriel kulturarv med presserende behov for beskyttelse. Herudover anføres det i konventionen, at der løbende skal udvælges og promoveres nationale, regionale og subregionale programmer, projekter og aktiviteter til beskyttelse af den immaterielle kulturarv. Dertil en forpligtelse for staterne til at samarbejde på bilateralt, subregionalt, regionalt og internationalt plan, herunder ved udveksling af oplysninger og erfaringer, fælles tiltag og vedtagelse af bistand til de kontraherende stater i deres bestræbelser på at beskytte den immaterielle kulturarv. Endelig fastsætter konventionen, at der oprettes en fond til beskyttelse af den immaterielle kulturarv.

Naalakkersuisuts overvejelser:

Landsstyreområdet for Kultur har i forbindelse med udarbejdelse af konventionsteksten og under dens behandling og vedtagelse på UNESCOs generalforsamling i 2003 givet konventionen sin fulde opbakning. Efterfølgende har landsstyreområdet over for Kulturministeriet kontinuerligt givet udtryk for ønskeligheden af en dansk ratifikation af konventionen – en dansk ratifikation som også omfatter Grønland.

Den positive holdning til konventionen og til dansk ratifikation heraf er begrundet i såvel hensyn til Grønlands egen kulturarv, til verdens kulturarv og af respekt for og solidaritet med andre lande og folks behov (herunder oprindelige folk) for et forpligtende normativt redskab i

bestræbelserne på at bevare deres immaterielle kulturarv. Disse hensyn omfatter:

- 1) ønsket om større opmærksomhed om den immaterielle del af kulturarven.
- 2) ønsket om at bidrage til at værne om en langt bredere del af verdens kulturarv.
- 3) ønsket om at styrke erkendelsen af, at de materielle og immaterielle sider af kulturarven ofte er gensidig afhængig af hinanden.
- 4) ønsket om at synliggøre og konfirmere Grønlands engagement i UNESCO.
- 5) overvejelserne om etablering af et regionalt UNESCO kategori 2 center i Grønland.

Grønlands tilslutning til dansk ratifikation af konventionen nødvendiggør ikke ændringer i grønlandsk lov. Konventionen berører forhold som er reguleret i blandt andet landstingsforordningen om museumsvesen, landstingsforordningen om arkivvesen, landstingsloven om biblioteksvesen og landstingsloven om fredning af kulturminde.

Ratifikation af konventionen uden forbehold vil indebære indtil 1 % forøgelse af Danmarks bidrag til UNESCO. Grønland er ikke selvstændigt medlem af UNESCO og bidrager ikke økonomisk til UNESCO's virksomhed, hvorfor tilslutning til dansk ratifikation ikke vil få økonomiske konsekvenser i forhold til UNESCO.

Den vigtigste administrative konsekvens af en grønlandsk tilslutning til dansk ratifikation af konventionen knytter sig til, hvordan konventionens krav om fortegnelser over immateriel kulturarv skal løses. Hvordan dette konkret bør løses, må vurderes nærmere, men det kan være aktuelt at kortlægge, hvilke institutioner som helt konkret varetager immateriel kulturarv i Grønland, herunder hvilke områder de enkelte institutioner særskilt fokuserer på.

Lovgivningsmæssigt er det ikke pålagt nogen at lave egentlige fortegnelser over immateriel kulturarv, men landstingsforordningen om museumsvesen pålægger museumsvesenet i Grønland at registrere og dokumentere kulturarven i almindelighed, hvilket således omfatter såvel den materielle som den immaterielle kulturarv. Der foretages således allerede i dag registreringer også af den immaterielle kulturarv.

Grønlands tilslutning til dansk ratifikation af konventionen har derfor ingen direkte økonomiske og administrative konsekvenser for Selvstyret. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at konventionen i relation til beskyttelsesforanstaltninger alene forpligter i relation til udarbejdelse og ajourføring af lister. Med formuleringen "bestræbe sig på" er de øvrige nævnte beskyttelsesforanstaltninger alene at opfatte som opfordringer.

Høring:

Spørgsmålet om Grønlands eventuelle tilslutning til dansk ratifikation har været til høring i perioden 31. marts til 17. april 2009. Den forholdsvis korte høringsfrist var fastsat af hensyn til forelæggelse af sagen for Inatsisartut på forårssamlingen. Da der blev udskrevet valg, og da flere parter anmodede om forlængelse af høringsfristen, blev fristen forlænget til 1. maj.

Høringsparterne har generelt udtrykt tilslutning til Grønlands tilslutning til ratifikation af konventionen.

Indstilling:

Naalakkersuisut indstiller derfor, at Inatsisartut tilslutter sig dansk ratifikation med virkning for Grønland.

Idet der for uddybning henvises til det af Kulturministeriet udarbejdede resumé, (vedlagt som

bilag 1) og til selve konventionsteksten (vedlagt som bilag 2), overlader Naalakkersuisut hermed beslutningsforslaget til Inatsisartuts velvillige behandling.